

Het priesterschap van de gelovigen

Op het hele terrein van Christelijk geloof en praktijk is er geen punt waarover een grotere verwarring bestaat dan over dit onderwerp: de priesterdienst van alle gelovigen. We komen er niet onderuit een poging te doen op dit punt enkele knopen te ontwarren, door de waarheid van de Schrift te laten spreken. Zoals we hebben gezien, volgt de nieuwtestamentische aanbidding op elk punt het patroon van de aanbidding van het Oude Testament (niet de vorm en inhoud), zodat we eerst terug moeten naar het Oude Testament om een basis te krijgen.

Leviticus was het Boek voor de priesters. Daar kunnen we alles lezen. Iemand was priester op grond van *geboorte*. Uit Exodus 19:6 leren we dat Gods oorspronkelijke verlangen was dat *alle* Israëlieten priester zouden zijn, maar vanaf Exodus 28 zien we dat Aäron en zijn zonen apart gezet werden voor de priesterlijke taak. De hogepriester werd persoonlijk door God gekozen en benoemd. Alle anderen waren priesters op grond van afstamming. Het was het voorrecht van de priester dienst te mogen verrichten in het heiligdom, in het bijzonder in die dingen die te maken hebben met de tegenwoordigheid van God: de offers die gebracht werden. De priesters leefden in de nabijheid van God. De essentie van hun leven was het aan Hem aanbieden van wat aangenaam was in Zijn ogen. Gedeelten van de dierlijke offers waren bestemd als voedsel voor de priesters, en zij werden dus onderhouden voor hun dienst door wat God noemde 'Mijn offers', en 'Mijn spijze voor Mijn offers'. Zij deelden met Jahweh het voedsel van Zijn tafel.

De twee sleutelverzen in het Nieuwe Testament zijn kort genoeg om ze volledig te citeren. 'Laten wij naderen met een waarachtig hart, in volle zekerheid van het geloof, de harten besprenkeld van het kwaad geweten en het lichaam gewassen met rein water' (Hebr. 10:22). 'Komende tot Hem (...) wordt ook gijzelf als levende stenen gebouwd, een geestelijk huis, een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren...' (1 Petr. 2:5). De betekenis van deze Schriftgedeelten wordt duidelijker wanneer we twee vragen stellen.

1. Wat is het werk van een priester?
2. Hoe worden mensen priester?

1. De taak van de priester voor ware aanbidding is aangegeven in de laatst geciteerde tekst: offers brengen. Priesterlijk werk is niet gebed, geen medeleven of voorbede; het is niet in de eerste plaats het offeren van hun lichaam, hoewel dat er niet los van staat. De nieuwtestamentische priesterdienst is 'offers offeren'. Er is geen Bijbeltekst die iets aan deze eenvoudige waarheid kan afdoen.

Heel wat verwarring komt voort uit de historische oorsprong van het woord 'priester'. De drie oud-Christelijke ambten hadden schriftuurlijke namen; episkopos, presbuteros en diakonos, maar ze zijn gebruikt op een beslist onschriftuurlijke manier. Deze titels

worden tegenwoordig namelijk gebruikt in de woorden 'bisschop', 'priesters', en 'diaken'. 'Presbyter' werd verbasterd tot priester. De echte betekenis is dus 'presbyter' of 'oudste'. Toen de Bijbel werd vertaald, was de gedachte al wijd verspreid dat Christelijke 'presbyters' een offer hadden te offeren. Dus werd het woord priester gebruikt voor hen die in het Oude Testament offers brachten. Wanneer vandaag de dag verschillende kerken volhouden dat 'priester' (presbuteros) eenvoudig oudste betekent, dan hebben ze historisch gezien gelijk, maar Bijbels gezien hebben ze ongelijk.

De ritualisten (met name katholieke en orthodoxe kerken) hebben aan de andere kant de Schrift helemaal aan hun kant, wanneer zij de naam gebruiken om iemand aan te duiden die offert. Het droevige is in beide gevallen dat door deze historie de Bijbelse dienst van toezicht en leidinggeven helemaal verward wordt met de dienst van het heiligdom en de offers. In het Nieuwe Testament is de priesterlijke taak absoluut onderscheiden van de dienst van toezicht op een plaatselijke gemeente. Het doel van het priesterambt is het brengen van offers. De offers van nieuwtestamentische priesters zijn echter niet materiële offers. Dit is ongetwijfeld het essentiële punt dat ons scheidt van de gemeenschap met alle leerstellingen van rituele godsdienst. De grote dwaling van de mis is, dat het beschouwd wordt als een herhaling van het offer van de Heiland aan het kruis. De waarheid is dat Zijn offer uniek is. Het kan nooit herhaald worden, want er staat: 'door middel van de offerande van het lichaam van Jezus Christus, eens voor altijd (...)' en: 'Hij, nadat Hij een slachtoffer voor de zonden geofferd heeft, is voor altijd gaan zitten aan de rechterhand van God' (Hebr. 10:10-12). Hier moeten we speciaal aandacht schenken aan de herhaling van het woord 'geestelijk' in 1 Petrus 2:5. Het is een geestelijk huis, en de priesters brengen geestelijke offers. Het gaat om feiten in de geestelijke en onzichtbare wereld, en niet om materiële en zichtbare dingen. In Israël was er een huis van God dat met handen was gemaakt, en er waren materiële offers die bestonden uit dieren, meel, olie en wijn. Rituele godsdienst is een oude imitatie hiervan. In de ware dienst van God is het huis van God niet gemaakt met handen; het is een geestelijk huis. In de ware dienst van God zijn de offers niet van materiële aard; het zijn geestelijke offers. Waaruit bestaan deze geestelijke offers? Dat is ongeveer de kern van ons onderwerp, en we komen daarop in een later hoofdstuk terug. Kan iemand bij dit alles nog geloven dat de materiële statiegewaden die door de Israëlitische priesters werden gedragen, in deze tijd hun parallel moeten vinden in prachtige gewaden? Zou dat ware dienst van God zijn? Of dat andere waarneembare begeleiding van oudtestamentische godsdienst (wierook, muziek, aandacht voor lichamelijke houding, een materieel heiligdom), haar parallel moet vinden in deze tijd? Is dit ware aanbidding? Laten we met alle nederige eerbied en gehoorzaamheid zien dat de Geest van God door deze Bijbelgedeelten alles opzichschuift wat waarneembaar, materieel en door mensenhanden gemaakt is. God heeft dit alles onmiskenbaar geplaatst in een geestelijke sfeer, in het binnenste, onzichtbare gedeelte van ons wezen, de geest, waarmee we tot God kunnen naderen en kunnen spreken met Hem die Geest is. In Hebr. 6:1-2 blijkt dat materiële wassingen en offers voor Gods kinderen verleden tijd moeten zijn. Het bevel luidt dit alles te laten rusten en voort te gaan tot het volkomene. De schrijver verbindt dat met het ware begrip van priesterschap. In een vorig hoofdstuk kwam het priesterschap van alle gelovigen ter sprake aan de hand van Hebr. 10:19-22. Uit deze verzen blijkt dat wij, hoewel we geen zonen van Aäron zijn,

toch de vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom, als wij gereinigd zijn; net zoals ook de priesters gereinigd werden (Ex. 29). Alle twijfel wordt opgelost door 1 Petrus 2:2-5. Alles wat beschreven staat over oudtestamentische priesters, wordt overgebracht op alle gelovigen. 'Gij zijt (...) een heilig priesterdom'. De nieuwe priesters worden ook priester door geboorte: door wedergeboorte. 'Die wedergeboren zijt (...) door het Woord van God' (1:23). 'Als pasgeboren kinderen' (2:2). Dat dit verwijst naar de bekering, wordt direct bevestigd: '(...) als gij inderdaad gesmaakt hebt dat de Heer goedertieren is. Komende tot Hem (...) wordt ook gijzelf (...) een heilig priesterdom' (2:3-5). Iedereen die opnieuw geboren is, die tot Christus is gekomen, is lid van het enige ware nieuwtestamentische priesterdom.

De priesterwijding die vermeld wordt in Exodus 29, omvatte in de eerste plaats de bekleding van de priesters met klederen, en verder een dubbele reiniging: eerst met bloed en vervolgens met water. De geestelijke toepassing hiervan geldt voor elke gelovige die in de Heer Jezus is toegetreden tot het priesterdom. 'Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde' (1 Joh. 1:7) – dat is onze eerste reiniging. En Zijn woorden onderwijzen Zijn discipelen ook hoe zij gereinigd werden door water: 'Gij zijt al rein om het woord dat Ik tot u gesproken heb'. En: 'Wie geheel gewassen is, heeft alleen nodig de voeten te laten wassen, want hij is geheel rein' (Joh. 15:3; 13:10). Onze dubbele reiniging vindt dus plaats door het kostbare bloed van Christus, en door het Woord van God.

In Johannes 13:10 (en dat klopt weer precies met het oudtestamentische beeld) spreekt de Heer over een herhaaldelijke reiniging in tegenstelling tot de reiniging 'eens voor altijd' bij onze bekering. Deze regelmatige reiniging is nodig om het vuil te verwijderen dat we dagelijks onderweg oplopen. Door zo'n beeldspraak worden we herinnerd aan de geestelijke oefeningen waardoor de Heer de Zijnen bewaart in heiligheid. Zonder deze heiliging zijn ze niet in staat de priesterlijke voorrechten uit te oefenen. Hieruit blijkt dat het priesterschap van alle gelovigen zowel een reiniging eens voor altijd kent bij hun inwijding, als een dagelijkse reiniging bij het wasvat wanneer zij in het heilige naderen (Exodus 30:18-20).

De praktische betekenis van deze waarheden wordt ons heel duidelijk wanneer we ze in de praktijk toepassen. We hebben gezien dat iedereen die in de Bijbelse zin wedergeboren is, die door de deur der bekering tot God is gegaan en gelooft in het Woord van Jezus Christus, deel uitmaakt van dit heilige priesterdom. Maar het is ook duidelijk dat iemand die geen deel heeft aan de reinigende werking van God in Christus, geen enkel deel heeft aan de ware dienst van God. De tegengestelde gedachte, namelijk dat iedereen God kan dienen en onderwezen moet worden in de dienst van God, wordt helaas nogal eens gevonden.

Het volgende citaat komt uit een tijdschrift, dat doorgaans opbouwend en krachtig spreekt aangaande algemene evangelische waarheden, waarin het onderstaande verscheen zonder correctie: 'Een ernstig bezwaar wordt opgeworpen door hen die opmerken dat veel kinderen die tot aanbidding geleid worden in feite niet wedergeboren zijn; hoe kunnen zij God prijzen? We moeten ons herinneren dat de hele wereld wordt opgeroepen om God te prijzen, en onze kinderen zijn hier zeker bij inbegrepen. De Heer

toont zelfs een speciale liefde en bezorgdheid voor kinderen' ('The Christian Graduate', juni 1959, p.74).

Op z'n zachtst gezegd vertegenwoordigt deze opmerking zo'n zwakke visie op de betekenis van de dienst aan God, dat er bijna niets van overblijft. In het licht van de Schrift is een kind dat niet wedergeboren is, eenvoudig niet in staat om werkelijk te aanbidden. Dit wil niet zeggen dat kinderen God niet kunnen prijzen, want dat doen zij wel degelijk (Matth. 21:-15-16). Ook wil ik niet oordelen over 'gebeden', thuis, op school of ergens anders. Het punt is eenvoudig dat de woorden 'aanbidding' of 'lofprijzing' krachteloos worden gemaakt, wanneer we ze gebruiken voor zulke uitingen van onbekeerde mensen. Zo iemand heeft namelijk geen leven in de Geest; en bezit niets wat acceptabel is voor God, hoewel hij (en dat is heerlijk!) het voorwerp is van Gods liefde. Als de godsdienst die hem wordt onderwezen, niet de ware dienst van God is, kan men het beter niet onderwijzen. Onze Christelijke taak tegenover kinderen is niet hen te onderwijzen in lofprijzing, maar hun de weg van het leven te laten zien door Gods liefde, zodat zij door bekering en geloof kinderen van God worden. Dan, maar niet eerder, zijn zij in staat om net als de Samaritaanse vrouw ware aanbidders te worden.

Aan de andere kant is in praktisch de hele Christenheid de praktijk ingeburgerd dat een groep mensen bepaalde voorrechten en functies heeft. Net zoals de priesters vroeger in het volk Israël. Zo'n groep mensen is gescheiden van en gesteld boven de gelovigen (de 'leken'), ook al wordt soms wel in theorie erkend dat er een 'priesterschap van alle gelovigen' is. In de rooms-katholieke en orthodoxe kerken komt dit het meest duidelijk naar voren, waar deze aparte groep 'priesters' wordt genoemd. Het is op dit punt van groot belang de fundamentele vraag te stellen: op welke terreinen van geloof en praktijk moeten Christenen in gehoorzaamheid aan het gezag van de Schrift handelen? Een krachtig getuigenis aangaande de autoriteit van de Schrift luidde als volgt. Het is afkomstig van een evangelische auteur in de Anglicaanse kerk:

'Het onderwijs van het geschreven Woord is het Woord dat God sprak en nog spreekt tot Zijn kerk, en het is uiteindelijk gezaghebbend voor leven en geloof (...) Het bevat alles wat de kerk moet weten in deze wereld om leiding te ontvangen als het gaat om behoudenis en dienst. De Heilige Geest, Die dit heeft laten schrijven en het aan de kerk gegeven heeft, en Die ervoor gezorgd heeft dat gelovigen dit erkenden als het Woord van God, maakt hen ook bekwaam om het Woord goed uit te leggen en de betekenis ervan te verstaan (...) Het is daarom niet nodig dat er iets aan de Bijbel zou moeten worden toegevoegd of dat iets verklaard zou moeten worden door de traditie (...) Integendeel, de Schrift vraagt volledige autoriteit (...) Woorden van de mensen moeten getoetst worden aan het Woord van God' (Fundamentalism and the Word of God, J. I. Packer, pp. 47, 48).

Dit is een onberispelijk getuigenis van ons geloof met betrekking tot de autoriteit van de Heilige Schrift. Dit moet onderschreven worden door alle evangeliegetrouwe Christenen in wat voor een gemeenschap dan ook.

Laten we dit bewonderenswaardige getuigenis, hoe vreemd het ook lijkt, vergelijken met een andere uiting van deze stroming: de resultaten van de Oxford Conference van september 1962, die uitging van evangelische gelovigen in de Anglicaanse kerk. Er is een prachtige verklaring dat alle vormen van priesterlijke offers, anders dan Christus' eenmalige offer voor de zonde, nu geestelijk zijn en nu op gelijke wijze door *alle* gelovigen aan Christus geofferd moeten worden. We komen in dat geschrift echter ook het volgende tegen: 'We stellen voor onszelf het historisch episcopaat op prijs, als een vorm van kerkelijke orde van hoge waarde, en (...) beschouwen het als onanglicaans het aan anderen op te dringen'.

Hier staat niet dat het historische episcopaat schriftuurlijk is. Zijn verdienste is 'dat het zijn hoge waarde bewezen heeft', en het criterium is wat 'onanglicaans' is. Volgens dit getuigenis staat de dienst in de kerk (op een manier die praktisch botst met de dienst van God) buiten het terrein waar wij gehoorzaam willen zijn aan het Woord van God. En dat zonder dat het nodig is ons te beroepen op 'toevoegingen of verklaringen, traditie'. Ik weet heel goed dat de Bijbel ons geen compleet kerkelijk reglement geeft. Maar dit mag geen reden zijn om ook niet te handelen naar dat waar de Bijbel wél over schrijft.

In de almachtige voorzienigheid van God waren de hervormers Zijn instrument voor het ontsluiten van de waarheid, die bedekt was in de eeuwen van duisternis. Het ging erom dat de Bijbel de enige autoriteit is als het gaat om de weg van redding door rechtvaardiging op grond van geloof alleen. Zij gingen er echter niet toe over (ook Calvijn niet) zich volledig toe te vertrouwen aan Gods Woord, met betrekking tot de dienst van God en de Gemeente. In dezelfde voorzienigheid van God was dit laatste gedeelte van het grote werk van herstel gereserveerd voor gerespecteerde broeders als J.N. Darby en zijn medewerkers (als bijv. W. Kelly, C.H. Mackintosh, H. Rossier, R. Brockhaus, enz.).

De mensen van wie de eenvoudige dienst in hoofdstuk 1 werd beschreven, handelden in feite op grond van geloof. Zij zijn het helemaal eens met onze geliefde broeders uit vele Evangelische gemeenten als het gaat om de autoriteit van het Woord, maar het verschil in hun positie en getuigenis is dat zij daarna nog een grote stap doen. Zij zijn afgescheiden van eeuwenlange kerkelijke tradities, en strekken zich uit naar dit principe: te handelen met het Woord van God als enige autoriteit en gids. En dat geldt voor hen niet alleen voor de waarheid van het Evangelie. Nee, het geldt net zo goed ook in de dienst van God en in de Gemeente. Zij *geloven* niet alleen in de Bijbelse waarheid van het priesterschap van alle gelovigen, maar *handelen* er ook naar. Het enige dat echt belangrijk is, is te leven in de liefde van God, te groeien in de genade en in de kennis van onze Heer Jezus Christus. 'Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden; dat zij mij brengen tot de berg van Uw heiligheid en tot Uw woningen, en dat ik inga tot Gods altaar, tot de God van de blijdschap van mijn verheuging!' (Psalm 43:3,4).